

1.

2. Poeci doby renesansu o miłości, kobietach i o sobie – F. Petrarca *Sonetów do Laury*

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zna treść cyklu *Sonetów do Laury* Francesco Petrarci ,
- rozumie pojęcie liryki bezpośredniej,
- zna pojęcia: sonet, petrarkizm,
- rozumie klasyfikację pojęcia „miłość” w kontekście filozoficznym.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- potrafi dokonywać samodzielnych refleksji i przemyśleń,
- potrafi stworzyć ideał renesansowej kobiety na podstawie analizy tekstu literackiego,
- potrafi wymienić kilka skojarzeń związanych z miłością,
- potrafi wymienić co najmniej dwa utwory literatury miłosnej doby renesansu,
- zdobywa umiejętności pracy indywidualnej i zespołowej.

b. 2. Metoda i forma pracy

Wykład, pogadanka heurystyczna, praca z tekstem – analiza i interpretacja, mapa mentalna.

c. 3. Środki dydaktyczne

Obrazy Sandro Botticellego: Narodziny Wenus, Primavera, Zwiastowanie, Wenus i Mars – [w:] Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło, Nr 41..

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i uświadamia im cele zajęć. Jako wprowadzenie do tematu nauczyciel prosi o stworzenie mapy mentalnej, która będzie dokończeniem zdania: Gdy mówię miłość, mam na myśli ... Uczniowie kolejno podchodzą do tablicy i wpisują swoje propozycje ([Załącznik 1](#) – przykład mapy nebtalnej).

2. Następnie nauczyciel wspólnie z uczniami podsumowuje skojarzenia zawarte w mapce. Zwraca uwagę na kategorie w jakich uczniowie dokonywali interpretacji słowa miłość – i wyróżnia:

- symbol
- uczucie

- zachowanie
- sens życia

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel prosi uczniów o dokonywanie notatek z wykładu, który jest uzupełnieniem mapy mentalnej. Temat wykładu : Bogactwo znaczeniowe pojęcia – miłość - i jego kontekst filozoficzny (Załącznik 2 - Proponowana treść wykładu).

2 Po wysłuchaniu wykładu uczniowie głośno odczytują sonet 90 i 157 F. Petrarke. Nauczyciel prosi o odpowiedzi na następujące pytania (Załącznik 3 - Odpowiedzi na pytania):

- a. Jaki to rodzaj liryki?
- b. Czym charakteryzuje się liryka bezpośrednia, osobista?
- c. Na kim głównie skupia się tu podmiot liryczny?
- d. Jaki wizerunek kobiety prezentuje sonet 157?
- e. Jakie określenia i skojarzenia co do kobiety używa autor w tych sonetach?
- f. Jak wg Petrarke wygląda piękna kobieta?

3. Po udzieleniu odpowiedzi na wszystkie powyższe pytania nauczyciel prosi uczniów o przeczytanie sonetu 132. Uczniowie mają 10 minut czasu na samodzielne dokonanie analizy tego sonetu. Wybrany uczeń prezentuje analizę (Załącznik 4 - Analiza sonetu 132).

ii. c) Faza podsumowująca

1. Następnie nauczyciel prezentuje obrazy Sandro Botticellego - : Narodziny Wenus, Primavera, Zwiastowanie, Wenus i Mars. Prosi uczniów o wypunktowanie cech kobiet z zaprezentowanych obrazów (załącznik.5 – cechy kobiet z portretów).

2. Nauczyciel za pomocą krótkiego wykładu informuje, że wielu twórców czerpało wzór z Petrarke. Wprowadzenie pojęcia – petrarkizm.

3. Uwagi do nauczyciela:

- a). Jeżeli istnieje możliwość, można zaprezentować obrazy metodą projekcji.
- b) Przy wyjaśnianiu pojęć – uczniowie mogą posługiwać się słownikami, wypożyczonymi wcześniej na potrzeby lekcji ze szkolnej biblioteki.

5. Bibliografia

Floryan W. red.], Dzieje literatur europejskich, t. I, PWN, Warszawa 1997.

Gadacz T. [red.], Wypisy z ksiąg filozoficznych – O miłości – o nienawiści, Znak, Kraków 1995.

Gadacz T., O umiejętności życia, Znak, Kraków 2003.

Petrarca F., Sonety do Laury, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1998.

Sławiński J. [red.], Słownik terminów literackich, Ossolineum, Wrocław 1998.

Starczewska K., Wzory miłości w kulturze Zachodu, PWN, Warszawa 1975.

Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło, Nr 41.

6. Załączniki

a). [Załącznik 1](#) – przykład mapy mentalnej

Gdy mówię miłość mam na myśli:

- mocne bicie serca
- zaufanie
- szacunek
- kobietę i mężczyznę
- dziecko
- rodzinę
- sens życia
- rozkosz
- pieszczoty
- Boga
- spełnienie lub niespełnienie
- zazdrość
- pożądanie

b). Załącznik 2

Proponowana treść wykładu

Miłość to najważniejsze uczucie w życiu człowieka. Najwięksi filozofowie, myśliciele i poeci od wieków starają się je opisać i zanalizować.. św. Tomasz z Akwinu twierdził, że “Miłość jest pradarem. Wszystko inne, co darmo otrzymaliśmy, dzięki niej staje się darem. “

Często odczuwamy miłość zanim zdołamy ogarnąć ją świadomością. Przez całe życie marzymy o niej, myślimy, pragniemy jej, oczekujemy, przeżywamy ją, tęsknimy za nią, wspominamy. Miłość ma wiele odmian – Wolter napisał “Tyle jest rodzajów miłości, że nie wiadomo, do kogo się zwrócić o jej definicję”. Obiektem miłości może być: Bóg, świat, kobieta, mężczyzna czy dziecko. Wyróżnia się miłość wzniosłą, duchową, zmysłową i cielesną. Ogromna jest przestrzeń, w której przejawia się miłość od biologii, instynktu do duchowości, wzniosłości, aż do sacrum.

c). Załącznik 3

Odpowiedzi na pytania zadane w fazie realizującej lekcji

Ad. A

Tak ją widziałem – sonet 90

Dzień ten wspominam – sonet 157

W obu sonetach mamy kontakt z liryką bezpośrednią, osobistą.

Ad. B

Liryka bezpośrednia, osobista – charakteryzuje się tym, że występujący w utworze podmiot liryczny występuje konsekwentnie w pierwszej osobie gramatycznej, uobecniając w ten sposób świat swoich przeżyć lub myśli.

Ad. C

Podmiot liryczny skupia się w tych sonetach głównie na ukochanej, to ona jest bohaterką liryczną tych dwóch utworów.

Ad. D

W sonecie 157 poeta opisuje oblicze ukochanej kobiety i jej wygląd zewnętrzny. W 3 i 4 zwrotce opisuje dokładnie jej twarz – włosy, oczy, rzęsy, łzy wargi i zęby.

Ad. E

Petrarka w utworach tych mówiąc o kobiecie używa określeń kojarzących się z pięknem i drogocennością. Kobieta jest tu malowana barwami czystości i przejrzystości, kolorem białym, złotym, czernią i purpurą. Użyte oksymorony – np. “śnieg gorący” – oddają niezwykłość jej urody.

Ad. F

Petrarka w kobiecie zauważa jakieś niezziemskie piękno, które przemienia wokół świat. Zaznacza, że to kobieta pełna gracji, wdzięku i lekkości ruchów. Posiada także niezwykłą melodię głosu. Ma także bogate wnętrze, nie boi się ukazywać uczuć – np. Współczucia. Ogółem można stwierdzić, że Petrarka dostrzeżo w opisywanej kobiecie” anielską naturę i uduchowione piękno”, wywyższa ją i idealizuje : “To blask niebiański, to słońce zwycięskie”.

d) Załącznik 4

Analiza sonetu 132

Sonet 132 nosi incypitowy tytuł – *Jeśli to nie miłość...* Jest to rodzaj liryki bezpośredniej i osobistej – podmiot liryczny mówi tu wprost o sobie i o swoich uczuciach. Próbuje określić stan swojego ducha, zastanawia się czy to, co czuje to jest miłość – i czym ona jest. Utwór zawiera wiele pytań retorycznych, kontrastów, antytez i oksymoronów. Duża liczba pytań powoduje, że możemy wnioskować, że jest niepewny, pełen wątpliwości i wewnętrznych rozterek. W zwrotce 3 porównuje się do żeglarza: samotnego, na pełnym morzu, bez steru wśród burzy. Topos życia pojawia się tu jako żegluga. Można przeprowadzić następującą analogię:

Żeglowanie – życie

Żeglarz – człowiek

Burza – miłość (burza uczuć). Podsumowując można stwierdzić, że opisana tu miłość jest uczuciem dziwnym, zaskakującym, łączy sprzeczności, zadziwia i zaciekawia. Pytania, które stawia podmiot liryczny mogą wynikać z ciekawości i fascynacji taką różnorodnością doznań. Człowiek jest zagadką i tajemnicą sam dla siebie.

e). Załącznik 5

Cechy kobiet z zaprezentowanych obrazów:

- złote, długie włosy, miękko wijące się lub splecione w warkocze
- delikatne i subtelne rysy
- delikatne dłonie i długie palce
- wdzięk
- śmiałe, proste spojrzenie
- spokojny, zamyślony wyraz twarzy
- osobisty urok
- smukła sylwetka
- wyraźnie zarysowane kształty piersi bądź naga sylwetka

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak